

สรุปเข้ม

สำหรับทบทวนและเตรียมตัวสอบแบบเร่งรัด

สังคมศึกษา ป.4

- ◆ สรุปเนื้อหาที่สำคัญแต่ละบท
- ◆ ข้อสอบประจำบท
- ◆ พร้อมเฉลย

ฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์ฟลิคส์เซ็นเตอร์

สรุปฉบับ สังคมศึกษา ป.4

เขียนโดย ฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์ฟลิคส์เซ็นเตอร์

ISBN (E-book) 2026-0120-0016-4

จำหน่ายอีบุ๊ก กุมภาพันธ์ 2569

ราคา 39 บาท

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับเพิ่มเติม) พ.ศ. 2558

เนื้อหา รูปเล่ม และภาพประกอบในหนังสือเล่มนี้เป็นลิขสิทธิ์ของสำนักพิมพ์ฟลิคส์เซ็นเตอร์
ห้ามคัดลอก ยกเว้นได้รับอนุญาต

บรรณาธิการ กวียา เนาวประทีป

ปก/รูปเล่ม ฝ่ายศิลปกรรม สำนักพิมพ์ฟลิคส์เซ็นเตอร์

จัดทำโดย

พจก. สำนักพิมพ์ฟลิคส์เซ็นเตอร์

เลขที่ 45 ซอยจรัญสุนทวงศ์ 40 ถนนจรัญสุนทวงศ์

แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10700

โทรศัพท์ : 0-2433-7755-7 โทรสาร : 0-2433-7703

จัดจำหน่ายในรูปแบบสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์โดย

บริษัท เกรท มีเดีย เอเจนซี จำกัด

85 ซอยบรมราชชนนี 75 แขวงบางระมาด เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170

โทร. 0-2433-7755-7, 086-330-6425

คำนำ

สำนักพิมพ์ฟลิक्सเซ็นเตอร์ได้พิจารณาเห็นว่านักเรียนในระดับชั้นนี้ควรจะมีหนังสือ **สรุปเข้ม สังคมศึกษา** ไว้เพื่อจะได้ใช้เป็นคู่มือในการอ่านทบทวนความรู้ในการเตรียมตัวก่อนสอบ ไม่ว่าจะเป็นการสอบระหว่างภาคเรียน หรือการสอบปลายภาคเรียน เพื่อเลื่อนระดับชั้นก็ตาม ทั้งนี้เพื่อนักเรียนจะได้เกิดความมั่นใจในตัวเองมากยิ่งขึ้น และทำข้อสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะหนังสือเล่มนี้ได้ทำการสรุปเนื้อหาในแต่ละบทไว้อย่างครบถ้วน มีข้อสอบท้ายบทให้นักเรียนได้ฝึกทำเพื่อเป็นการทดสอบความรู้ความเข้าใจของตนเองในเวลาอันจำกัด รวมทั้งยังมีเฉลยไว้ให้ตรวจสอบความถูกต้องได้ด้วยตนเองตอนท้ายเล่มอีกด้วย

สำนักพิมพ์ฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะอำนวยความสะดวกให้แก่นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดีอีกเล่มหนึ่ง

ฝ่ายวิชาการ
สำนักพิมพ์ฟลิक्सเซ็นเตอร์

สารบัญ

บทที่ 1 ศาสนา	5
บทที่ 2 หน้าที่พลเมือง	27
บทที่ 3 เศรษฐศาสตร์	39
บทที่ 4 ประวัติศาสตร์	48
บทที่ 5 ภูมิศาสตร์	61
บทที่ 6 อาเซียน	69
บทที่ 7 ประเทศสมาชิกอาเซียน	75
เฉลยข้อสอบ	92

สาระสำคัญ

1. ความสำคัญของพระพุทธศาสนา
2. พุทธประวัติ
3. พุทธสาวก
4. ชาดก
5. พุทธศาสนิกชนตัวอย่าง
6. พระรัตนตรัย
7. ไตรสิกขา
8. โอวาท 3
9. พุทธศาสนสุภาษิต
10. การทำความดีของตนเอง บุคคลในครอบครัว โรงเรียน และชุมชน
11. การสวดมนต์ไหว้พระ สรรเสริญคุณพระรัตนตรัย และแม่เมตตา
12. ประวัติศาสดา
13. หน้าที่ชาวพุทธ
14. มรรยาทชาวพุทธ
15. ศาสนพิธี

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะเป็น ศูนย์รวมจิตใจของศาสนิกชนได้
2. สรุปพุทธประวัติตั้งแต่บรรลุนิพพานจนถึงประกาศธรรมหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนดได้

3. แสดงความเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขา และหลักกรรมโอวาท 3 ในพระพุทธศาสนาได้
4. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นชาติ ได้อย่างสมานฉันท์ได้
5. อธิบายประวัติศาสตร์ของศาสนาอื่นๆ โดยสังเขปได้
6. อภิปรายความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาศาสนสถานของศาสนา ที่ตนนับถือได้
7. ปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม และวันสำคัญทางศาสนาตามกำหนดได้ ถูกต้อง

1. ความสำคัญของพระพุทธศาสนา

1. พระพุทธศาสนามีฐานะที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ คนไทยส่วนใหญ่ นับถือพระพุทธศาสนาและนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนามาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ทำให้สังคมสงบร่มเย็น
2. พระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมการทำความดีและการพัฒนาจิตใจ พระพุทธศาสนามีหลักธรรมคำสอน ซึ่งนำมาใช้เป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชน การฝึกสมาธิและการสวดมนต์ให้พระยังเป็นการพัฒนาจิตใจของพุทธศาสนิกชนด้วย
3. พระพุทธศาสนามีศาสนสถานเป็นที่ประกอบศาสนพิธี โดยมีวัดเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรม
4. พระพุทธศาสนามีศาสนสถานเป็นแหล่งปฏิบัติกิจกรรมทางสังคม วิถีชีวิตของพุทธศาสนิกชนมีความผูกพันกับวัด การจัดงานต่างๆ มักจะจัดภายในบริเวณวัด

2. พุทธประวัติ

การตรัสรู้ เจ้าชายสิทธัตถะเสด็จไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคม ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา คือ การทรมานพระวรกายให้ลำบาก เช่น กัดฟัน ใช้ลิ้นกดเพดานปาก กลั้นลมหายใจ ผ่อนหายใจทีละน้อย อดอาหาร โดยมีปัญจวัคคีย์ คือ โกณฑัญญะ วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ และอัสสชิ เป็นผู้เฝ้าถวายปรนนิบัติ พระองค์ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยาอยู่ 6 ปี จึงทรงเลิก เพราะพบว่ามิใช่หนทางพ้นทุกข์ เหล่าปัญจวัคคีย์คิดว่าพระองค์ทรงเลิกความเพียร จึงพากันทิ้งพระองค์ไปอยู่ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะทรงเลิกบำเพ็ญทุกรกิริยาแล้วพระองค์ทรงเลือกดำเนินทางสายกลาง ทรงบำเพ็ญสมาธิจนเกิดปัญญาวรรลุญาณชั้นต่างๆ แล้วตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ก่อนพุทธกาล 45 ปี ขณะนั้นทรงมีพระชนมายุได้ 35 พรรษา หลักธรรมที่พระองค์ทรงตรัสรู้เรียกว่า อริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

การประกาศธรรม เมื่อตรัสรู้แล้ว ทรงตัดสินพระทัยที่จะแสดงธรรมเทศนา จึงเสด็จไปโปรดปัญจวัคคีย์ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนาแก่ปัญจวัคคีย์ โดยธรรมที่ทรงแสดงคือ ชัมมจักกัปปวัตตนสูตร พระองค์ทรงประกาศธรรมร่วมกับพระสาวกองค์อื่นๆ พระพุทธเจ้าได้ส่งพระสงฆ์สาวกเหล่านั้นไปประกาศธรรมตามเมืองต่างๆ

โปรดชฎิล ชฎิลเป็นนักบวชที่มีความเชื่อว่าการบูชาไฟเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หลังจากโปรดปัญจวัคคีย์แล้ว ทรงโปรดชฎิลสามพี่น้องมีชื่อว่า อูรุเวลกัสสปะ นทิกัสสปะ และคยาวิกัสสปะ มีอูรุเวลกัสสปะเป็นหัวหน้าของบวช 1,000 คน พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมเรียกว่า **อาทิตตปริยายสูตร**

โปรดพระเจ้าพิมพิสาร พระเจ้าพิมพิสารเป็นกษัตริย์ครองแคว้นมคธ พระองค์ทรงเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า เพราะเคยอยู่ในวรรณะกษัตริย์มาก่อน พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมด้วยอนุปพุททิกถา และอริยสัจสี่ พระเจ้าพิมพิสารบรรลุโสดาบัน และได้ถวายที่ดินซึ่งเป็นพระราชอุทยานเวพวันให้เป็นที่พักของพระพุทธเจ้าและพระสาวก วัดเวพวันจึงเป็นวัดแห่งแรกในพระพุทธศาสนา

พระอัครสาวก พระสารีบุตรเดิมชื่อ อุปติสสะ ส่วนพระโมคคัลลานะเดิมชื่อ โกลิตตะ ทั้ง 2 เป็นเพื่อนกันอยู่ในตระกูลพราหมณ์ เกิดความเบื่อหน่ายเห็นวาทิตที่เป็นอยู่แต่ละวันไร้สาระ อยู่มาวันหนึ่งอุปติสสะได้พบพระอัสสชิ ซึ่งเป็นปัญจวัคคีย์รูปหนึ่ง ได้ซักถามพระอัสสชิว่าเป็นศิษย์ของใคร สอนธรรมว่าอย่างไร เมื่อได้คำตอบจนเป็นที่พอใจ จึงได้ชวนโกลิตตะมาบวช ณ วัดเวพวัน พร้อมเพื่อนๆ อีก 250 คน ต่อมาทุกคนได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ทั้งหมด พระสารีบุตรเก่ง**ทางมปัญญา** สามารถจดจำและอธิบายคำสอนของพระพุทธเจ้าได้เหมือนอย่างพระพุทธเจ้าเคยแสดง พระโมคคัลลานะเก่ง**ทางมีฤทธิ์** สามารถเหาะเหินเดินอากาศได้ พระพุทธเจ้าทรงยกย่องพระสารีบุตรเป็น**อัครสาวกเบื้องขวา** และพระโมคคัลลานะเป็น**อัครสาวกเบื้องซ้าย**

แสดงโอวาทปาฏิโมกข์ โอวาทปาฏิโมกข์เป็นคำสอนที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงในวันมาฆบูชาและถือว่าเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา มีความสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ละเว้นความชั่ว คือ งดเว้นจากการประพฤติดุชฌิมทางกาย วาจา และใจ
2. ทำความดี คือ ประพฤติดีทางกาย วาจา และใจ
3. ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ผ่องใส คือ การปฏิบัติตามหลักทาน ศีล และภาวนา

3. พุทธสาวก

พระอรุเวลกัสสปะเกิดในสกุลพราหมณ์กัสสปะ มีน้องชาย 2 คน ชื่อว่า นทิกัสสปะ และคยาภัสสปะ ทั้ง 3 มีบริวารรวมกัน 1,000 คน ออกบวชเป็นชฎิลบำเพ็ญพรตด้วยการบูชาไฟ ตั้งอาศรมอยู่ที่ตำบลอรุเวลาเสนานิคม เมื่อพระพุทธเจ้าไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา จึงขอพักแรมด้วย อรุเวลกัสสปะเห็นว่าเป็นนักบวชต่างลัทธิจึงไม่ยอมให้พัก แต่พระพุทธเจ้าได้ตรัสว่า “ธรรมดาโคยอมเข้าสู่ผองโค นักบวชก็ต้องเข้าสู่กับบวชด้วยกัน” อรุเวลกัสสปะจึงยอมให้พระพุทธเจ้าเข้าพักในโรงบูชาไฟที่มีพญานาคซึ่งมีพิษและดุร้ายอาศัยอยู่ พระพุทธเจ้าไม่ได้รับอันตราย เหล่าชฎิลจึงยอมรับว่าพระพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์และได้ขออุปสมบทเป็นพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา

คุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่าง

เป็นผู้มีอริยาตัยเอื้อเฟื้อสงเคราะห์บริวารเป็นจำนวนมาก พระพุทธเจ้าทรงยกย่องให้ท่านเป็นผู้เลิศในด้านบริวารมากและเป็นการสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

4. ชาตก

ชาตก เป็นเรื่องที่พระพุทธเจ้าทรงเล่าจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตชาติของพระองค์เอง โดยเล่าเฉพาะเรื่องที่สุดอดคล้องกับหลักธรรมในเรื่องที่สอน